

Debat sobre l'Albera

Fa gairebé deu anys, els rumors sobre una possible ampliació del campament militar de Sant Climent Sescebes van mobilitzar alguns veïns d'Espolla per intentar salvar un racó de l'Albera. Una dècada després s'han reunit a la Jonquera estudiosos de banda i banda de l'Albera per exposar l'estat de diverses investigacions a l'entorn d'aquesta muntanya i per debatre el seu futur.

El Centre d'Estudis i Protecció de l'Albera, la Coordinadora de Defensa de l'Albera i el Comitè de Coordination pour la Défense de l'Albère, organitzadors de les Jornades, havien plantejat les ponències més com un Congrés d'estudiosos que no pas com un debat. La primera constatació d'aquesta trobada és l'interès i la importància dels estudis presentats, que sortosament sembla que veuran la llum en un llibre de propera publicació. És un fet que a banda i banda de l'Albera un bon nombre de persones, malgrat la manca de mitjans, alguns amb un caire més científic altres amb esquemes més amateurs, han aportat nous coneixements sobre l'Albera. La segona constatació va ser la col·laboració efectiva, i ben positiva per cert, entre entitats que tot i pertanyer administrativament a dos Estats diferents han sabut comprendre que defenses una mateixa muntanya i unes comarques —el Rosselló i l'Empordà— amb problemàtiques econòmiques i socials molt similars.

Al costat d'accions concretes contra els incendis o per a salvar les tortugues, per posar dos exemples de les línies d'actuació seguides, s'haurà d'estendre aquesta sensibilització als habitants de l'Albera, dels municipis d'ambdós costats de la frontera, perquè agafin aquesta torxa de defensa del seu territori. I aquesta segona opció és la que obliga a pensar no solament en termes de conservació, sinó també de transformació i ordenació, perquè els joves no deixin els pobles, perquè les urbanitzacions no destrossin els pobles, perquè els inversors amb afany d'especulació no es quedin amb la terra i perquè es mantingui un cert tipus d'agricultura que eviti el procés de desertització.

JOSEP PLAYÀ I MASET



«Empordà Federal»

“mesureu la tramuntana justa que eixugui l'herba i no ens espolsi el blat”. No només Fages de Climent era sol·lícit de benaurances eòliques: el vent tramuntanal havia d'acomplir el retorn d'Ausiàs en port d'amor: Fleming fou el definitiu competidor de mil·lenaris bufets seràfics que escombraven manta malura i que eren concedits per divines consciències, estovades usant de *sancristo* gros en processó. Estirant la metàfora, ens permet d'afigurar-nos que, de la setantena de dies de tramuntana que s'entaula anyalment a la Plana, algun exercici laic d'enlairaments místics —hi ha arravatament que no en contingui?— n'haurà decantat algun bufet cap a desentumir articulacions rònegues, avui tornades atlètiques, de voluntats que, aplicades en fructífera convergència, han projectat l'elaboració d'un periòdic, perquè indígenes i foranis sapiguem del Corral —i del Palau— del Vent i a través dels quals. Consensuats en la prudència, li dictaminen, per ara, freqüència lunar i el proveeixen de ventilació antidogmàtica que el disposarà tolerant, o sigui, laic i confortablement plural en informacions, opinions i plecs monogràfics; el color serà progressista i la tessitura federal: han cregut menester de recuperar-ne tant el llenguatge com el prisma observatori, restaurats de l'opacitat acumulada les darreres cinc dècades. Cinc. El nucli redaccional prové en bona part dels “Papers Empordanesos” que s'han editat fins ara, i a l'empar del maternal paraigua de l'hebdomadari “Hora Nova”. Com que tota aquesta pasta de morter fonamental s'acotxa en bona jeia, s'aplicarà a la confecció del paper en atmosfera temperada d'equinocci, el proper —per pre-Fires primaverals—; la revista finalment podrà presumir de lligall llegendari: la històrica capçalera de l'“Empordà Federal”.

JOAN FERRERÓS

La nostra televisió

Durant els vuit dies de Fires, els gironins vam tenir l'opció de connectar, cada vespre, un setè canal de televisió, en el qual les coses de la ciutat eren protagonistes.

Va estar una opció i un privilegi, perquè privilegiats van ser els qui la van poder veure clarament i sense interferències. Els qui previsorament havien conservat l'antiga antena de banyes i el seu televisor té la connexió necessària per a utilitzar-la —cosa que els aparells moderns rara vegada tenen— van poder seguir tranquil·lament les emissions. Els qui van haver de dependre d'una antena col·lectiva, van quedar sotmesos als dictats censurs d'aquestes baluernes, que només admeten els canals oficials.

Fetes aquestes salvetats respecte a les dificultats de recepció, Televisió de Girona ha de ser considerat un positiu element de renovació en el somort panorama dels mitjans de comunicació locals. L'equip del telenotícies de cada vespre, molt reduït, organitzat a última hora i amb una manca de mitjans esfereïdora, va saber donar una bona lliçó de professionalitat. No es va limitar, com acostuma a passar en aquests casos, a una lectura de les principals notícies de la premsa del dia, sinó que ens va oferir primícies que no havíem llegit en cap altre diari. Així, vam haver-nos d'assabentar per TVG quin era el regal que Xavier Cugat pensava fer a la ciutat, que un jove ha reobert la galeria d'art Tres i Quatre o de la data del *last picture show* del cinema Gran Via.

Enfront d'això, es van posar en evidència els inconvenients de deixar programes informatius en mans de persones sense pràctica periodística. L'actuació d'alguns presentadors/ores o les entrevistes que se'ns oferien cada dia després del telenotícies eren francament lamentables, i no pas per culpa dels entrevistats.

Els programes d'humor, els espectacles de dansa, el treball dels tècnics, tot plegat va demostrar que al darrera dels vuit dies d'emissió hi havia molt de treball de preparació i una bona dosi d'imaginació per a superar la manca de mitjans. El programa “Més val plorar que riure” va descobrir un bon actor, en Narcís Vila.

Tot plegat ens va fer enyorar una TVG que puguem veure tots els dies de l'any.

JAUME FABRE

Descoberta d'un pintor romànic

Per Fires s'obrí a Sant Pere de Galligans una exposició singular. Les pintures romàniques de l'absis de Sant Tomàs de Fluvià, descobertes el 1982, restaurades i consolidades al Centre de Conservació i Restauració de Sant Cugat del Vallès, sota la direcció de J.M. Xarrié. De tot el conjunt "descobert", les tècniques modernes ens mostraven l'absis, una considerable mitja clova fora de context: el bellíssim pantocràtor i els evangelistes zoomorfs.

La història d'aquesta recuperació no per coneguda deixa de ser exemplarment extraordinària. Durant el procés de restauració de l'església, aparegueren les pintures de l'absis recobertes d'una densa capa de calç grassa, i sota una falsa volta de rajol, la resta de pintures del sostre i les laterals que quedaven. L'esmentat Centre ha actuat amb cura i competència. Josep Calzada publicà el 1983 una documentada monografia, en la qual les abundoses quadricomies ja permetien fer-se càrrec de l'originalitat plàstica de l'anònim pintor. Un esdeveniment de primer ordre.

Les excel·lències del romànic català tothom les coneix i com totes les expressions artístiques "primitives", o bé es miren amb certa "racional" condescendència, o bé entusiasmen del tot. El pintor de Sant Tomàs de Fluvià és molt rural, molt directe, quasi impetuós. Al proverbial hieratisme i bidimensionalisme del romànic sembla aportar-hi una innovadora intuïció del moviment —les extremitats humanes, mans i peus—, un sentit del volum, un dinamisme expressiu en les mirades —precursor d'un cert psicologisme—, una robusta elegància decorativista en les orles, una dosificació en els colors freds i calents, els blaus i els terrosos.

La norma de Sant Isidor —recordada per Calzada en la monografia— relativa a les arts representatives al servei de la iconografia bíblica, segons la qual "pictura é fictura" (la pintura és ficció), adquireix tota la seva sàvia significació en la contundència plàstica figurativa, i a l'ensem autònoma, dels frescos romànics del pintor de Sant Tomàs de Fluvià.

La màgia del Kanch

Kanchanunga és una paraula tan màgica com "Supercalifragilisticòexpialidós", com "Uanbabulubabalambúbú", o com "Barsalona 92, objectiu da tots". El seu aire exòtic, l'emoció incontenible del desconegut, la sensació vertiginosa de tocar un trosset de cel amb la mà, podia haver inspirat molt bé aquells nou agosarats muntanyencs gironins a intentar fer el tercer cim més alt del món. Ni Mary Poppins perdia el seu somriure dolç quan baixava de les estrelles amb el paraigua, ni cap *rockerman* aflueixa davant la consigna, ni ningú no pot evitar la pell de gallina davant dels anells olímpics del Descobriment.

Per això quan els Valvi-boys eren a Katmandu, o camí del Camp-base, o a vint metres al cim, s'alimentaven dels aires del cel. Un cel que tenien a dues passes. La glòria era allà i enllac més. La querella contra Banca Catalana, els problemes de la feina, les sangoneres que els havien xuclat la sang pel camí, el fred, les llagues de les botes, la reducció de tropes, la situació de Filipines, les agressions contra el poble de Nicaragua, o la sortida de la crisi econòmica, vistes des d'allà dalt, havien de ser, m'imagino, batalletes molt poc originals, tan petites com les figures del pessebre de Nadal.

El 24 d'octubre, quan en Pep Permanyer, acompanyat del guia més competent del país, que es diu Ang Rita, posava la seva bota al cim del Kanch, la resta de companys van sentir, amb ell, el pessigolleig a l'estómac de l'orgull de la feina ben feta. No va ser el neguit gastrointestinal que van notar els que havien muntat l'apoteòsica rebuda a l'aeroport d'El Prat.

Varen convocar autoritats, periodistes, entusiastes muntanyencs, a les vuit del vespre a l'arribada Internacional. A l'hora prevista sortien, però, de la porta d'arribades Nacionals, els herois. "És que hem hagut d'agafar el pont aeri de Madrid". Després d'haver tastat la màgia del Kanch, i haver pogut compartir les primeres hores amb els que estimaven més, qui és el bonic que explica que l'arribada oficial havia estat a les onze del matí i no a les vuit del vespre? "Jo, ni pensar-hi. Balleu-los la sardana!".

El Psiquiàtric, cent anys després

Cent anys després, quan els responsables ja l'han induït a un *harakiri* progressiu, el Psiquiàtric de Salt ens crida a reflexionar amb ell, alhora que es nega al brindis amb cava, la celebració amb flors, i l'aniversari de pastisseria, espelmes i fotografia per al record. Es proposen, ja es veu clar, una commemoració "de boig". Es veu que el 1987, cent anys després, cal que tots volem sobre el niu del cucut. Volen aconseguir la conscienciació de la màxima que la salut mental és un problema que pertany a tothom i han iniciat la prevista programació anual amb una jornada sobre "Psiquiatria i Societat". L'alcalde Nadal hi aportà una entranyable collita pròpia: la dels bojos urbans d'aquesta ciutat que trepitja com ningú, llamborda a llamborda. Raimon Bonal hi va deixar clar que salut i societat són dos conceptes indistingibles i que el control social és una mala terapèutica. Eugenio Trias va deixar-hi constància de la necessitat de defensar la psicoanàlisi com a ciència revolucionària que és. Finalment, Fernando Savater va definir la clientela que tenen els psiquiàtrics afirmant que els bojos són individus amb una estratègia existencial equivocada.

El Psiquiàtric de Salt convidarà posteriorment a reflexionar sobre: "Psiquiatria i Medicina General", "Felicitat i Salut Mental", "Salut Mental i Serveis Socials", "Salut Mental i Mitjans de Comunicació", "Institució, Institucions i Salut Mental".

Hi ha possibilitats, doncs, d'impregnar aquesta consciència desitjada que la salut mental és un problema que pertany a tothom. Cent anys després, ara que els responsables l'han induït cap a un *harakiri* progressiu, ara que s'ha volat sobre el niu del cucut, sembla just que l'ordre establert trobi l'alternativa per als qui tenen una estratègia existencial equivocada. Al cap i a la fi, en un altre ordre, la mateixa estratègia seria un gran encert. I quan l'ordre es descompongui, "els botiguers escriuran poemes, les col·legiales es fujaran amb els taxistes, els obrers fumaràn havans, els intel·lectuals es tornaran ministres i els bojos acabaran tenint la raó", que diu Gabriel Celaya.

ENRIC MARQUÈS

PATRICI TIXIS

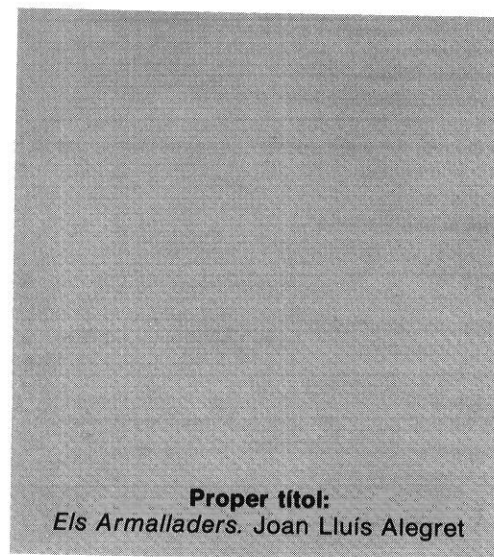
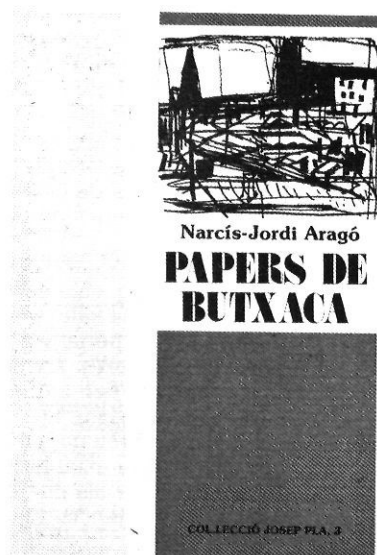
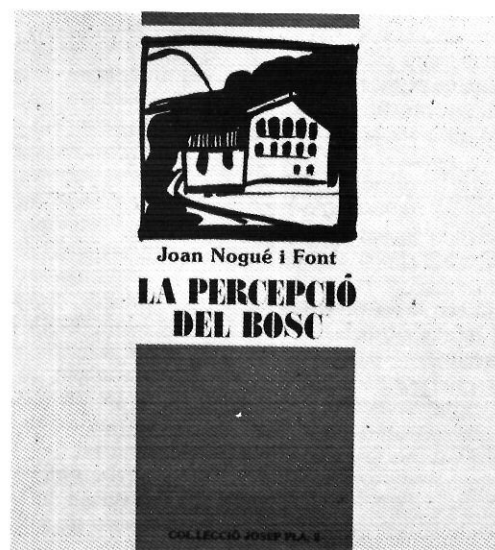
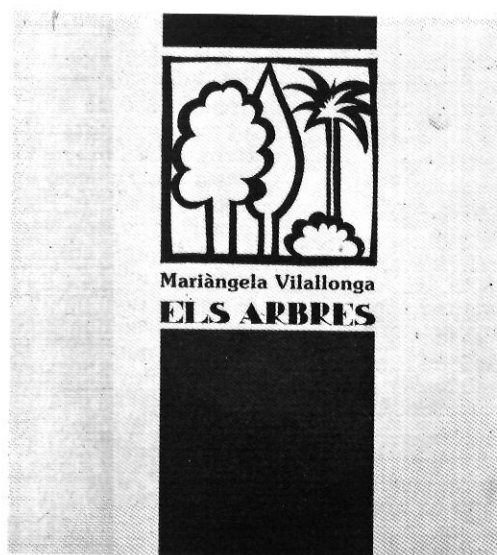
JOAN VALL CLARA

ART

ESPORT

SOCIETAT

Entre el periodisme i la literatura



COL·LECCIÓ JOSEP PLA

Servei d'Estudis, Documentació i Informació
Pujada de Sant Martí, 5 – Tel. 20 57 00, ap. cor. 11-17080 GIRONA